

**بسمه تعالی**

**نام و نام خانوادگی : معصومه واسعی**

**شماره دانشجویی : ۹۸۰۱۶۲۳۱۶**

**نام درس : ابعاد حقوقی دفاع مقدس**

**موضوع : دفاع مقدس و زندگینامه شهید سردار سلیمانی**

**استاد ارجمند جناب آقای حاجی زاده**

تأثیرات دفاع مقدس را می‌توان از جنبه‌های گوناگونی مورد مطالعه و بررسی قرار داد. این جنگ، یکی از طولانی‌ترین جنگ‌های دوران معاصر به شمار می‌آید، با تجاوز گسترده ارتش بعث عراق به مرزهای جمهوری اسلامی در شهریور ۱۳۵۹ آغاز و با تصویب قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد در تیر ۱۳۶۷ به پایان رسید.

این جنگ از همان ابتدا با مداخله قدرت‌های بین‌المللی و عناصر خارجی، که در اغلب اوقات در پشت جبهه دشمن متجاوز قرار داشتند و به نیروهای ارتش صدام کمک رسانی می‌کردند، جنبه‌ای فرامنطقه‌ای به خود گرفت.

حضور گسترده افسران متشار نظامی شوروی در کنار کمک‌های اطلاعاتی آمریکا، که با هزینه، تجهیزات و حتی نیروهای ارسال شده از سوی کشورهای عربی تقویت شده بود، به خوبی نشان می‌دهد که این جنگ یک ماهیت فرامنطقه‌ای بزرگ داشت. این در حالی بود که تحریم‌های گسترده بین‌المللی علیه جمهوری اسلامی، راه را برای هر نوع مبادله تسلیحاتی برای ایران بسته بود و تنها چند کشور کوچک، مانند سوریه که اقدامات قابل توجهی برای حمایت از ایران علیه عراق در جنگ تحمیلی انجام داد، در مقیاس محدود به ایران کمک نظامی ارائه دادند.

با این وجود، نیروهای مسلح ایران طی هشت سال جنگ توانستند ضربات سنگینی به ارتش بعثی هم در عرصه دفاع و بازپس‌گیری مناطق اشغالی (مانند عملیات بیت‌المقدس) و هم در عرصه تنبیه متجاوز (مانند عملیات‌های برون مرزی و بزرگ والفجر ۸ و کربلای ۵) انجام دهند که با وجود برتری گسترده دشمن از چندین نظر (نظامی-اطلاعاتی-لجستیک و...)، حیرت کارشناسان نظامی جهان را در پی داشت.

یکی از نکات مهم در تحلیل روند هشت سال جنگ، موضوع سلاح‌های شیمیایی است که صدام از زمان شروع عملیات‌های برون مرزی ایران با عملیات رمضان (تیر و مرداد ۱۳۶۱- شرق بصره) تا پایان جنگ به آن متوسل شد. این سلاح‌ها که با نظارت دولت جمهوری فدرال آلمان (آلمان غربی) طی معاملاتی از سوی چند شرکت صنایع شیمیایی آلمانی در اختیار متجاوزین بعثی قرار گرفته بود، باعث شهادت و مجروحیت ده‌ها هزار رزمنده ایرانی شد که حتی بسیاری از آنان پس از جنگ در اثر عوارض همین سلاح به شهادت رسیدند.

تعدادی از این جانبازان نیز برای درمان راهی بیمارستان‌های آلمان شدند و در آنجا بسیاری از پزشکان آلمانی بدون کم‌ترین احساس شرم یا خجالت از جنایتی که با نظارت و تأیید دولت شان صورت گرفته بود، با این جانبازان مانند نمونه‌های آزمایشگاهی برخورد کردند. تعدادی از همین جانبازان نیز در بیمارستان‌های آلمان به شهادت رسیدند. با وجود این که شرکت‌های آلمانی عامل این «هولوکاست شیمیایی» در محاکم بین‌المللی محاکمه شدند اما دولت آلمان غربی و حتی دولت آلمان پس از اتحاد، هرگز به خاطر این جنایت از ملت ایران به صورت رسمی عذرخواهی نکردند. این در حالی است که آلمان یکی از متحدان سرسخت رژیم اسرائیل است و به بهانه وقوع هولوکاست در جنگ جهانی دوم، سالیانه اموال هنگفتی را به بهانه غرامت و عذرخواهی از یهودیان، و از جیب مالیات دهندگان آلمانی، روانه تل آویو می‌کند.

کارنامه کشورهای عربی نیز به جز سوریه و در مقاطعی الجزایر، لیبی و عمان، عموماً در تاریخ جنگ ایران و عراق بسیار سیاه و منفی است. تمام ارتش‌های عربی طی جنگ صدام و ایران، نیروها و تجهیزات کارآمدی در اختیار رژیم بعثی گذاشتند تا به خیال خودشان، خوزستان و نوار شمالی ساحل خلیج فارس را به «عربستان» تبدیل کنند.

مسئله تنها خوزستان نبود و طبق خاطرات منتشرشده از بعضی عناصر جدایی طلب عرب فراری از کشور، تروریست‌های جدایی طلب منتسب به بلوچستان نیز پیش، حین و پس از جنگ ایران و عراق دوره در پایگاه نظامی الرشید بغداد می‌دیدند تا برای اقدامات تروریستی آمادگی کسب کنند.

در میان کشورهای عربی که ارتش‌های آنان از صدام طی جنگ ایران و عراق در جبهه‌های جنگ به صورت رسمی حضور داشتند، می‌توان به مصر، لبنان، سودان، مراکش، عربستان سعودی، اردن و چندین کشور دیگر اشاره کرد. با وجود این که در زمان جنگ ایران و عراق، ارتش اسرائیل بخش‌های قابل توجهی از خاک لبنان را به اشغال خود درآورده بود، ارتش لبنان با دستور مستقیم «امین جمیل» رئیس‌جمهور غرب‌گرای این کشور برای کمک به صدام، با وجود مخالفت برخی فرماندهان نظامی و وطن دوست لبنانی، بخش از نیروها و تجهیزات خود را در اختیار ارتش بعث قرار داده بود.

سوریه که در طی جنگ تحمیلی بیش از هر کشور دیگری از ایران حمایت کرده بود، از سال ۲۰۱۱ درگیر یک جنگ گسترده با طراحی و هدایت بین‌المللی شد که با وجود پیروزی‌های گسترده و آزادسازی بخش قابل توجهی از مناطق اشغالی، هنوز آن را به اتمام نرسانده است.

این در حالی بود که بسیاری از جوانان داوطلب شیعه لبنانی، که مقاومت اسلامی لبنان را تشکیل دادند، برای مدت کوتاهی به صورت داوطلبانه در جبهه‌های جنگ به نبرد با ارتش بعث می‌پرداختند و سپس برای مبارزه با اشغالگران صهیونیست به کشور خودشان برمی‌گشتند. این جوانان سال‌ها بعد موفق به اخراج ارتش اسرائیل از سرزمین خود شدند. ارتش لبنان نیز امروز مانند ارتش یک کشور دوست نه تنها روابط نزدیکی با نیروهای مسلح ایران دارد بلکه در کنار حزب‌الله موفق به از بین بردن گروهک‌های تکفیری در خاک لبنان شده است.

یکی از نقاط مهم تجارب نظامی هشت سال دفاع مقدس، ارتقای توان دفاعی کشور بود. تا پیش از ساخت اولین سری از موشک‌های نیروی هوایی سپاه در اواخر جنگ تحمیلی، که توسط شهید حسن تهرانی‌مقدم راه اندازی شد و علیه اهداف نظامی در بغداد با موفقیت به کار رفت، ایران همواره نیاز داشت تا از کشورهای دیگر (مانند سوریه، لیبی و کره شمالی) موشک تهیه کند. سامانه‌های دفاع هوایی کشور نیز تا حد زیادی متکی به موشک‌های آمریکایی باقی مانده از زمان حکومت پهلوی بودند. امروز پس از گذشت بیش از سه دهه، ایران نه تنها در این زمینه به خودکفایی رسیده است بلکه در مقیاس وسیع آمادگی استفاده از سامانه‌های موشکی در برد حداقل ۲۰۰۰ کیلومتری را علیه تمام اهداف دشمن در اختیار دارد.

نهضت ترجمه کتاب‌های دفاع مقدس نیز یکی از کارهای اثرگذار در زمینه معرفی جنگ تحمیلی به مخاطبان بین‌المللی است. تاکنون ده‌ها جلد کتاب از خاطرات رزمندگان ایرانی و تجارب رزمی نیروهای حاضر در میدان‌های رزم دفاع مقدس به زبان‌های انگلیسی، فرانسوی، عربی، اسپانیایی، آلمانی و دیگر زبان‌های رایج جهان ترجمه شده‌اند. تعدادی از این کتاب‌ها به مدت چند سال جزو واحدهای درسی رشته‌های مرتبط با ایران شناسی در دانشگاه‌ها و کالج‌های اروپا و آمریکای شمالی بودند.

با توجه به این نکات مهم، به نظر می‌رسد که جنگ با وجود نقاط سیاه و تاریکی که در تاریخ هر کشوری از خود نشان می‌دهد، باعث رخ دادن اتفاقات سازنده‌ای نیز خواهد شد که هر کشوری می‌تواند از آن‌ها در دوران صلح و بازسازی استفاده کامل و لازم را ببرد.

حبیب‌الله نجفی: به دنبال پیروزی انقلاب اسلامی تحت رهبری امام راحل (ره) و حضور حماسی مردم در صحنه، دست دشمنان و استکبار از کشور کوتاه شد و آنها به دنبال این بودند که بار دیگر به دوران گذشته بازگردند و کشور را چپاول کنند وی ادامه داد: با ناکامی دشمنان در ایجاد ناامنی در نقاط مختلف کشور در روزهای نخستین پیروزی انقلاب، آنها تصمیم به راه‌اندازی جنگی بر علیه کشورمان گرفتند و کشور و نظام اسلامی نوپای ایران اسلامی را وارد جنگی نابرابر کردند. او اظهار داشت: در روزهای نخستین جنگ تحمیلی، به رغم کمبود سلاح، پاسداران و نیروهای انقلابی و مردمی که از آمادگی نسبی برخوردار بودند با حضور در جبهه‌ها در مقابل هجوم دشمن مقاومت کردند و مانع رسیدن دشمن به اهدافی که در سر می‌پرورداند شدند. این فرمانده دوران دفاع مقدس تصریح کرد: از همان روزهای نخست آغاز جنگ، اقدام به تشکیل پایگاه مقاومت شمال فارس کردیم و ۲۶ روز پس از آغاز جنگ عازم جبهه شدیم نجفی افزود: هرچند جنگ خسارت‌های و آسیب‌های زیادی به کشور وارد کرد و نیروهای توانمند و انقلابی بسیاری در جریان آن به شهادت رسیدند اما در عین حال، دفاع مقدس ثمراتی نیز برای کشور و انقلاب داشت. وی اظهار داشت: اما این ثمرات به راحتی به دست نیامد و کسب آنها نتیجه هشت سال جانفشانی، از خود گذشتگی و ایثار رزمندگان و دلاورمردانی است که با رشادت و ایثار خود اجازه ندادند وجبی از خاک کشور در دست دشمن باقی بماند و دشمن را در رسیدن به آرزوهایش ناکام گذاشتند. او اضافه کرد: جا دارد که این رشادت‌ها و جانفشانی‌ها را از طریق رسانه‌ها برای نسل جوان امروز جامعه ترسیم کنیم تا هم از نیت شوم دشمن آگاه شوند و هم به ابعاد و بزرگی مقاومت جانانه‌ای که طی هشت سال رقم خود پی ببرند. این پیشکسوت دفاع مقدس افزود: جنگ تحمیلی زمانی که آغاز شد کشور کمترین امکانات نظامی را در اختیار داشت اما امروز و در سایه خودباوری و اعتماد به توان داخلی، کشور از نظر تجهیزات و امکانات نظامی به سطحی باورنکردنی از توان و آمادگی رسیده و این آمادگی در کشور وجود دارد که به هر تجاوزی از جانب دشمن به شدیدترین شکل ممکن پاسخ کوبنده داده شود.

سردار شهید حاج قاسم سلیمانی ۲۰ اسفندماه سال ۱۳۳۵ در روستای قنات ملک از توابع کرمان چشم به جهان گشود. وی پس از اخذ دیپلم به شغل بنایی مشغول شد و بعدها فعالیت خود را به عنوان پیمانکار در اداره آب کرمان آغاز کرد.

شهید قاسم سلیمانی پس از انقلاب اسلامی ایران، عضو سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شد و همزمان با شروع جنگ ایران و عراق، چند گردان را در کرمان آموزش داده و به جبهه‌ها فرستاد. وی در دوره‌ای فرماندهی سپاه آذربایجان غربی را بر عهده داشت. شهید حاج قاسم سلیمانی در سال ۱۳۶۰ با حکم محسن رضایی فرمانده وقت سپاه پاسداران، به عنوان فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله منصوب شد. وی در جنگ عراق علیه ایران، از فرماندهان عملیات‌های والفجر ۸، کربلای ۴ و کربلای ۵ بود. عملیات کربلای ۵ از مهم‌ترین عملیات‌های ایران در دوران جنگ بود که تضعیف موقعیت سیاسی و نظامی ارتش بعث عراق و تثبیت اوضاع به سود قوای نظامی ایران از نتایج آن ارزیابی شده است.

### **سردار سپهبد قاسم سلیمانی پس از دفاع مقدس**

سردار سلیمانی پس از پایان جنگ ایران و عراق در سال ۱۳۶۷ ش. به کرمان بازگشت و درگیر جنگ با اشرازی شد که از مرزهای شرقی ایران هدایت می‌شدند. شهید سلیمانی تا قبل از انتصاب به فرماندهی سپاه قدس، با باندهای قاچاق مواد مخدر در مرزهای ایران و افغانستان می‌جنگید. او در بهمن سال ۱۳۸۹ ش از سوی آیت الله خامنه‌ای، فرمانده کل قوای نظامی ایران درجه سرلشکری (بالترین درجه نظامی در ایران) را دریافت کرد.

### **فرماندهی سپاه قدس**

سردار قاسم سلیمانی در سال ۱۳۷۹ از سوی رهبر معظم انقلاب به فرماندهی سپاه قدس منصوب شد.

### **سردار قاسم سلیمانی و مبارزه با اشرازی**

سردار حاج قاسم سلیمانی پس از پایان جنگ ایران و عراق در سال ۱۳۶۷ به کرمان بازگشت و درگیر جنگ با اشرازی شد که از مرزهای شرقی ایران هدایت می‌شدند. او تا قبل از انتصاب به فرماندهی سپاه قدس، با باندهای قاچاق مواد مخدر در مرزهای ایران و افغانستان می‌جنگید.

### **مبارزه سردار قاسم سلیمانی با داعش**

سردار قاسم سلیمانی از فرماندهان مبارزه علیه داعش در عراق و سوریه بود. داعش گروهی تروریستی بود که پس از سقوط صدام در عراق و خلأ قدرت در این منطقه، پدید آمد. ایران برای حفظ امنیت و کنترل منطقه، مبارزه با این گروه را آغاز کرد. در سال ۲۰۱۱ میلادی نیروهای تحت فرمان شهید سلیمانی از جمله لشکر فاطمیون و تیپ زینبیون جهت مبارزه با داعش و نیروهای شورشی راهی سوریه شدند. همچنین در سال ۲۰۱۴ شهر موصل به تصرف داعش درآمد و بغداد، پایتخت عراق نیز تا مرز سقوط پیش رفت؛ سردار سلیمانی با سازماندهی بخشی از نیروهای حشد الشعبی نقش مؤثری در اخراج داعش از عراق داشت. حیدر العبادی نخست‌وزیر وقت عراق، از سردار قاسم سلیمانی به عنوان یکی از اصلی‌ترین متحدان عراق در مبارزه با داعش نام برد.

سردار حاج قاسم سلیمانی در نامه‌ای خطاب به رهبر انقلاب اسلامی که ۳۰ آبان ۱۳۹۶ در رسانه‌های ایران منتشر شد. پایان داعش را اعلام کرد و از برافراشته شدن پرچم سوریه در البوکمال از شهرهای سوریه در نزدیکی مرز عراق خبر داد.

### **نشان ذوالفقار سردار قاسم سلیمانی**

در ۱۹ اسفند ۱۳۹۷ حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، نشان ذوالفقار - عالی‌ترین نشان نظامی ایران - را به شهید سلیمانی اهدا کردند. طبق آئین‌نامه اهدای نشان‌های نظامی جمهوری اسلامی ایران، این نشان به فرماندهان عالی‌رتبه و رؤسای ستادهای عالی‌رتبه در نیروهای مسلح اهدا می‌شود که تدابیر آن‌ها در طرح‌ریزی و هدایت عملیات‌های رزمی موجب حصول نتایج مطلوب شده باشد.

### **شهادت سردار قاسم سلیمانی**

بامداد جمعه ۱۳ دی ماه ۱۳۹۸ در حمله آمریکایی به دو خودرو در اطراف فرودگاه بغداد، سردار قاسم سلیمانی فرمانده سپاه قدس و ابومهدی المهندس معاون حشدالشعبی و تنی چند از اعضای حشدالشعبی در این حمله هدف قرار گرفتند و به شهادت رسیدند.